

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI**
SECȚIA ȘTIINȚE EXACTE ȘI INGINEREȘTI
bd. Ștefan cel Mare , 1
MD-2028 Chișinău, Republica Moldova
Tel. (373-22) 21-24-68
Fax. (373-22) 21-24-68
E-mail: ssit@asm.md

**ACADEMY OF SCIENCES
OF MOLDOVA**
DIVISION OF EXACT AND
ENGINEERING SCIENCES
Stefan cel Mare Ave., 1
MD-2001 Chisinau, Republic of Moldova
Tel. (373-22) 21-24-68
Fax. (373-22) 21-24-68
E-mail: ssit@asm.md

AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIETȚII A AȘM

asupra raportului științific al Programului de Stat 20.80009.7007.07

Determinarea parametrilor ce caracterizează rezistența plantelor cu nivel diferit de organizare la acțiunea temperaturilor extreme în scopul diminuării efectelor schimbărilor climatice.

Prioritatea III. Mediul și schimbări climatice

Director de proiect: Dr.hab. Dascaluic Alexandru

Perfectat în baza audierii raportului științific anual al implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării la Ședința comună a AȘM și Consiliul științific Institutului de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor din 09.12.2021

S-a discutat: Raportul pe proiectul de cercetare din cadrul Programului de Stat (2020-2023), etapa anului 2021 20.80009.7007.07 Determinarea parametrilor ce caracterizează rezistența plantelor cu nivel diferit de organizare la acțiunea temperaturilor extreme în scopul diminuării efectelor schimbărilor climatice, director proiect dr.hab. DASCALIUC Alexandru, Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor

S-a decis prin vot unanim:

Luând în considerare dezbaterile din cadrul audierii publice și avizele experților, se aprobă următorul aviz consultativ asupra proiectului:

Proiectul este „**Aprobat**”, cu calificativul general „**Excelent**” (48,0).

Calificative pe criterii:

1. *Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute pe durata executării/implementării proiectului – “Excelent”.*

În baza rezultatelor a experiențelor realizate s-a prezentat:

- o metodă nouă ce asigură sporirea ritmului de creștere a plantelor de stejar la etapele inițiale în calitate de bază pentru tehnologia creșterii a plantelor de stejar, soldată cu diminuarea cheltuielilor de îngrijire în primii ani (2-3 ani);
- metodele de cercetare, soldate cu posibilitatea selectării a genotipurilor de porumb și grâu, rezistente la stresul termic (temperaturi excesive: înalte și scăzute), aprecierea zonelor (microzonelor), optime pentru producerea semințelor, dotate cu rezistență sporită la *costul intrinsec*, pentru a optimiza dozele de RNC, produse pentru tratarea semințelor înainte de semănat, etc.

- noile metode de creștere (cultivare) a plantelor de *Rodiola rosea* în perspective reale de producerea economică avantajoasă, ce promite restabilirea arealului acestei plante medicinale prețioase.

Rezultatele obținute coincid pe deplin cu scopul și obiectivele declarate în proiect.

2. *Diseminarea rezultatelor obținute – “Foarte bine”:*

- în reviste din străinătate recunoscute - 6;
- în reviste naționale de categoria B+, B, C - 3;
- în alte reviste internaționale sau naționale, culegeri conferințe internaționale - 17;
- în culegeri conferințe naționale, teze la conferințe – 22.
- capitole monografii – 1.

3. *Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute, materializarea rezultatelor și perspective de implementare – “Foarte bine”.*

- brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală - 2;
- materiale la saloanele de inventică (medalii, diplome, prezentări, etc) – 8.

Au fost obținute diplome - 4, medalii de aur - 3, medalii argint -3, medalii de bronz -1;

Metoda nouă ce asigură ritmul înalt de creștere a plantelor de stejar la etapele inițiale (2-3 ani) sunt apreciate înalt în necesitatea restabilirii nivelului de împădurire a R.M.

Determinarea metodelor eficiente de aprecierea nivelului de rezistență a culturilor porumb și grâu la influența temperaturilor extra (înalte și scăzute), cât și a preparatelor RNC, asigură posibilitatea de a modifica tehnologiile de prelucrare a semințelor acestor culturi în perioada de preînsămînțare, aprecierea zonelor (microzone lor), pedoclimatice pentru producerea semințelor dotate cu rezistență sporită la condițiile nefavorabile.

Materializarea rezultatelor obținute în proiect

- Certificat de omologare nr. 23-04-22-06-0951 a produsului fitosanitar ECOSTIM (85-90%), reglator de creștere a plantelor pe perioada de 7 ani din data de 31.05.2021, eliberat de Centrul de Stat pentru atestarea și omologarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților.
- Certificat de omologare nr. 23-04-22-06-0952 a produsului fitosanitar PAVSTIM (80-90%), reglator de creștere a plantelor pe perioada de 7 ani din data de 31.05.2021, eliberat de Centrul de Stat pentru atestarea și omologarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților.
- Certificat de omologare nr. 23-04-22-06-0953 a produsului fitosanitar MESTIM (70-80%), reglator de creștere a plantelor, pe perioada de 7 ani din data de 31.05.2021, eliberat de Centrul de Stat pentru atestarea și omologarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților.

4. *Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat – “Excelent”.*

Tinerii din echipa participă activ la realizarea proiectului. Ponderea tinerilor în echipa de bază - 29,4%, echipa parteneră 42,8%.

Obiecții:

Nu sunt menționați doctoranzi, postdoctoranzii.

5. Colaborarea națională/internațională în cadrul proiectului – “Excelent”.

Colaborare la nivel național cu: 6 instituții științifice, 2 universități, Rezervația Științifică “Plaiul Fagului”; Colaborare internațională cu: 2 instituții științifice, 3 universități,

Concluzii și recomandări:

Recomandări:

- Necesită majorarea volumelor testărilor în condițiile de câmp deschis.

Concluzii

Proiectul dat are o importanță atât științifică, cât și practică pentru depășirea și rezolvarea unor probleme legate de condițiile de mediu, influența schimbărilor climatice asupra diferitor specii de stejar, fag de diferită proveniență, cât și genotipuri de grâu, porumb și de celulele culturii *in vitro* de *Rhodiola rosea*. Evaluarea posibilităților de determinare a rezistenței diferitor specii și genotipuri de diferită proveniență în condiții controlate și în câmp deschis la temperaturi înalte și ger în baza aprecierii costului intrinsec alocat pentru rezistență, și impactului aplicării RNC (Reglalg, Moldstim, genistifolozida) asupra acestor procese pe parcursul creșterii plantelor pentru diminuarea efectelor negative.

Proiectul este executat cu succes un volum impunător de experiențe soldate cu rezultate pozitive în primul rând în condițiile de laborator.

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Boris Găină

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc